

UVOD

1. Post komunistička demokratija

1.1. Diskursi demokratske tranzicije

U 1989-toj godini probudila su se velika očekivanja u pogledu demokratske transformacije u zemljama koje će se uskoro nazvati postkomunističkim svijetom.

1989. godine post-komunistički svijet je bio svjedok mnogih događaja: ekonomske katastrofe, međuetnički ratovi, građanski konflikti, politička nestabilnost...

naravno neke zemlje su bile mnogo usoješnije u raznim dimenzijama tranzicije.¹

U post-komunističkim društvima ima više raznih interpretacija o tome šta konstituše suštinu demokratije. Politički akteri u ovim društvima često pravdaju sopstvene projekte i preferirane političke poretke jezikom demokratije-čak i kad su ovi projekti direktno suprotstavljeni jedni drugima.

Među onima koji se bave proučavanjem post-komunističke političke transformacije bilo je previše onih prema čijem mišljenju je adekvatan model demokratije bio minimalistički ili elektorski. Ovaj model se bazira na opisu realistične demokratije Jožefa Šumperta, kao izborne borbe između nadmećućih elita. Obični građani imaju privremenu glasačku ulogu u ovom modelu, ali se tretiraju kao ne informisani i apatični i zbog toga nesposobni da vrše efektivnu kontrolu nad sadržajem javne politike.¹

Treba da prestanemo da brinemo o političkoj tranziciji ili transformaciji kada jednom dođe do kompetitivnih izbora. Džon Miler kaže : " Većina post-komunističkih zemalja Centralne i Istočne Evrope je, praktično, završila tranziciju ka demokratiji...ono što one sad imaju je uglavnom to. One su već potpuno razvijene demokratije ako koristimo kao model stvarne zapadne zemlje (nasuprot nekoj vrsti lebdećeg ideala) ... posljedica sada može biti smisljeno smirivanje priče o tranziciji i stavljanje tihog, dostojanstvenog, kraja novom polju tranzitologije. "

1.2 .Socijalna demokratija prema liberalizmu

Socijalni demokrate vjeruju u supstancijalnu intervenciju države u tržišnu ekonomiju zajedno sa vladinim ulaganjem u programe blagostanja. Tako demokratski sistem treba da učini više od dopuštanja građanima da postavljaju zahtjeve i ponude; treba da obezbijede da građanske potrebe budu zadovoljene. Kao kontrast liberali vjeruju da civilno društvo može i treba da podrazumijeva mnoge od zadataka koje socijalne demokrate pripisuju državi. Liberali vjeruju u minimalnu državu i maksimalan prostor za tržište. Pravi liberali vjeruju da je ovakav aranžman prigodan bilo gdje i bilo kada. Zastupnici "šok terapije", primjenjene u Poljskoj poslije 1989, preuzimaju neke liberalne savjete za vremenski ograničen tranzicioni period, ali, takođe, zahtjevaju jaku intervencionističku državu koja treba da kreira novi tržišni poredak.

---

¹ Zvonko Lerotic: Jugoslovenska politička klasa i feudalizam, Zagreb 1989.a

2. Teorija društvene promjene i postsocijalistička transformacija istočno-evropskih zemalja

Razdoblje poslije preokreta i 1989. godine moglo bi se sa stanovišta društvene teorije označiti kao vrijeme intenzivnih pokušaja da se definišu osnovne pretpostavke jedne nove opšte teorije društvene promjene. Do kraja devedesetih godina savremeno društvo je uglavnom posmatrano u okviru šeme koja savremeni svijet dijeli na dvije međusobno suprotstavljene "društvene formacije" -kapitalizam i socijalizam. Takva podjela je u periodu od gotovo pola vijeka bila dominantna u njišem krugu društvenih nauka. Preokret iz 1989. godine otvorio je niz pitanja od bitnog značaja za svaku opštu teoriju društvene promjene. Prije svega je postavljeno pitanje da li ovaj preokret označava kraj samo jednog oblika socijalizma ili je njime nagovješten kraj svake ideje o socijalizmu kao mogućem projektu društva budućnosti? Povećan je interes sociologa i drugih društvenih teoretičara za procese, oblike i činioce društveni promjena u različitim tipovima savremenih društava. U vezi s ovim oživjele su i rasprave pretpostavkama i mogućnostina zasnivanja jedne opšte teorije društvene promjene. Ovim pitanjem svojevremeno se bavio i Talkot Parsons, najistaknutiji predstavnik funkcionalističkog shvatanja društva u sociologiji druge polovine 20. vijeka. On je dugo zastupao gledište da je na sadašnjem stepenu razvoja sociologije kao nauke jedna opšta teorija društvene promjene nemoguća iz razloga što se još ne raspolaže pouzdanim saznanjima o pojedinim procesima unutar društvenog sistema. Ovakav stav Parsons je poslije donekle ublažio. Pošto se sva društva kreću od nižih ka višim stepenima složenosti, čime povećavaju svoje mogućnosti prilagođavanja na promjene okoline, Parsons je procese društvene evolucije opisao pomoću sintagme "evolutivne univerzalije". Pod univerzalijama je podrazumijevao inovacije koje društvima obezbjeđuju da bitno povećaju svoje adaptivne sposobnosti ne samo s gledišta preživljavanja već i s gledišta mogućnosti da obezbjede dalje.

3. Društvena i sistematska integracija post socijalističkih društava

Jedna od osobenosti dosadašnjih proučavanja istočno evropskih društava sastoji se u naizmjeničnoj upotrebi dvije različite teorijske perspektive. U jednom slučaju uglavnom se imaju u vidu procesi dezintegracije ovih društava kao određenih oblika državne organizacije, dok se u drugom slučaju one pretežno vide kao osobeni globali društveni entitet. Oba pristupa su relevantna u teorijskom smislu, ali nije opravdano njihovo često preklapanje, tj. nedovoljno razlikovanje.

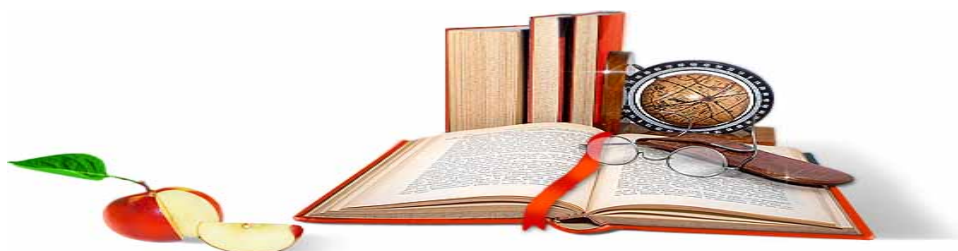
Raspad državne organizacije nekih istočno evropskih zemalja uglavnom je posljedica promjena do kojih je došlo unutar njihovih ekonomskih i političkih sistema. Riječ je o promjeni društvenog poretka koji je postojao i u etnički heterogenim državnim zajednicama. I ako su ovdje procesi državne i društvene dezintegracije okončani istovremeno njihov doprinos društvenoj promjeni ni izdaleka nije podjednak. To znači da je raspad državnih okvira . Zbog toga se ovdje razmatraju samo procesi integracije i dezintegracije postsocijalističkih društava.

U okviru nekoliko vodećih teorijski orijentacija, prije svega funkcionalizma, marksizma i konfliktne teorije, potraženi su novi odgovori na prastaro pitanje : kako se

**---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----**

**WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.**

**WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET**

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **[SEMINARSKI](#)**, **[DIPLOMSKI](#)** ILI **[MATURSKI](#)** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **[GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#)** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **[BAZI](#)** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **[IZRADA RADOVA](#)**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **[FORUMU](#)** ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com